

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi eläinten hyvinvoinnista annettua lakia ja eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettua lakia.

Eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös valtion vahingonkorvausvastuusta sekä säännös, jonka mukaan kunta määrää ja perii maksuja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan Euroopan unionin lainsäädännön ja eläinten hyvinvoinnista annetun lain noudattamisen valvonnasta ja muista suoritteista. Lisäksi täsmennettäisiin kunnaneläinlääkäriin suoritteista perittäviä maksuja koskevaa asetuksenantovaltuutta. Lakiin ehdotetaan myös tehtäväksi teknisluontoisia tarkennuksia.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettua lakia siten, että siinä huomioidaan eläinten hyvinvoinnista annetun lain hyväksymisen jälkeen Euroopan unionin lainsäädäntöön ehdotettujen muutosten aikataulut.

Muutosehdotukset ovat tarpeen Euroopan unionin lainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi. Esityksen tavoitteena on selkeyttää maksuihin ja vahingonkorvausvastuuseen liittyvää oikeustilaa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	4
2.1 Laki eläinten hyvinvoinnista	4
2.2 Laki eläinlääkäriammatin harjoittamisesta	5
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset	7
4.2.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset	7
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	7
5 Muut toteuttamismahdollisuudet	8
6 Lausuntopalaute	8
7 Säännöskohtaiset perustelut	9
7.1 Laki eläinten hyvinvoinnista	9
7.2 Laki eläinlääkäriammatin harjoittamisesta	12
8 Lakia alemman asteen sääntely	13
9 Voimaantulo	13
10 Suhde muihin esityksiin	13
10.1 Suhde talousarvioesitykseen	13
11 Toimeenpano ja seuranta	13
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisen järjestys	14
12.1 Kuntien itsehallinto	14
12.2 Lain voimaantuloajankohdasta säätäminen	14
12.3 Asetuksen anto- ja lainsäädäntövallojen siirtäminen	14
LAKIEHDOTUKSET	16
Laki eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta	16
Laki eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta	19
LIITE	21
RINNAKKAISTEKSTIT	21
Laki eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta	21
Laki eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta	25

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023, jäljempänä eläinten hyvinvointilaki) tuli voimaan 1.1.2024. Eläinten hyvinvointilailla kumottiin eläinsuojelulaki ja lailla uudistettiin eläinten hyvinvointia koskeva sääntely vastaamaan nyky-yhteiskunnassa vallitsevaa käsitystä eläinten asemasta ja suojelutarpeesta. Samalla sääntelyä täsmennettiin ja luotiin nykyvaatimuksia vastaava rakenteeltaan ja kieliasultaan selkeä lainsäätely. Eläinten hyvinvoinnin tilaa parannettiin uusilla säännöksillä. Lisäksi tehostettiin eläinten hyvinvoinnin valvontaa ja viranomaisten keinoja puuttua epäkohtiin.

Eläinten hyvinvointilain voimaantulon jälkeen on ilmennyt tarve selkeyttää lain valtuutuspykälän sanamuotoa ja lisätä lakiin säännös valtion vahingonkorvausvastuusta. Lakiin on lisäksi ollut tarpeen tehdä teknisluontoisia tarkennuksia.

Sen jälkeen, kun eduskunta oli hyväksynyt eläinten hyvinvointilain, komissio julkaisi 7.12.2023 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi koirien ja kissojen hyvinvoinnista ja jäljitettävyydestä (COM(2023) 769 final, jäljempänä koira- ja kissa-asetus), joka on osa laajempaa eläinten hyvinvointilainsäädännön uudistushanketta. Asetuksella laadittaisiin yhtenäiset vähimmäissäännökset kasvattajilla, eläinkaupoissa ja löytöeläinsuojissa pidettävien koirien ja kissojen kasvatuksesta, pidosta ja markkinoille saattamisesta. Asetuksella myös parannettaisiin unionin markkinoilla tarjottavien koirien ja kissojen jäljitettävyyttä ja täydennettäisiin koirien ja kissojen tuontia koskevia säännöksiä. Asetusehdotuksen taustalla on ennen kaikkea huoli pentutehtailusta sekä koirien ja kissojen laittomasta tuonnista EU-markkinoille. Asetusehdotukseen sisältyy myös säännökset kaikkien markkinoille saatettavien koirien ja kissojen tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä eläinten jäljitettävyyden parantamiseksi. Tarkoituksena on, että yksittäisen eläimen alkuperä ja kaikki omistajanvaihdokset voidaan jäljittää jäsenvaltioiden koira- ja kissarekistereiden perusteella. Komissio säätäisi rekistereiden vähimmäissisällöstä täytäntöönpanosäädöksellä. Jäsenvaltioiden koira- ja kissarekistereiden olisi oltava toiminnassa neljän vuoden kuluessa asetusehdotuksen voimaantulosta. Asetusehdotuksen tekninen käsittely neuvoston työryhmässä on päättynyt toukokuussa 2024 ja ehdotuksen odotetaan etenevän kolmikantaneuvotteluihin syksyllä 2024 tai keväällä 2025. Aikaisintaan asetus voisi tulla voimaan vuoden 2025 aikana, jolloin asetuksen mukaisten kansallisten koira- ja kissarekistereiden tulisi olla toiminnassa vuonna 2029. Asetusehdotuksen etenemiseen vaikuttaa keskeisesti vuoden 2024 kesäkuussa valitun uuden Euroopan parlamentin ja sen jälkeen valittavan uuden komission työohjelma ja sen aikataulutus.

Eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n 3 momentin soveltaminen on osin sidoksissa edellä kuvattuun koira- ja kissa-asetuksen valmisteluun. Tästä syystä esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:ää.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausuntoa seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, aluehallintovirastot, Luonnonvarakeskus, Ruokavirasto, Valtiokonttori, Kuntaliitto, Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys ry, Eläinsuojeluliitto Animalia ry, Eläinten terveys ETT ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund

SLC rf, SEY Suomen eläinsuojelu ry, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Suomen Eläinlääkäripraktikot ry, Suomen Kennelliitto- Finska Kennelklubben ry, Suomen Kissaliitto ry, Suomen Koirankasvattajat ry ja Suomen Valvontaeläinlääkäriliitto ry. Ehdotus hallituksen esitykseksi on lisäksi ollut esillä maa- ja metsätalousministeriön verkkosivulla 15.8—11.9.2024.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa: <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM041:00/2024>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Laki eläinten hyvinvoinnista

Eläinten hyvinvointilain voimaantulon jälkeen lain tulkinnassa on ilmennyt valvonnan näkökulmasta joitakin vaikeaselkoisia kohtia, joita on tarpeen selkeyttää ja lakiin on lisäksi tarpeen tehdä teknisiä päivityksiä. Sen lisäksi oikeustila on epäselvä kuntien ja valtion välisen vahingonkorvausvastuun osalta tilanteissa, jossa kunnaneläinlääkäri tai kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija tekee eläinten hyvinvoinnin valvontaa.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnasta säädetään eläinten hyvinvointilaissa. Valvonnasta säädetään myös EU-lainsäädännössä virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/625) (virallista valvontaa koskeva asetus), jäljempänä valvonta-asetus.

Valvonta-asetus tuli voimaan 27.4.2017. Asetus koskee elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamista. Asetuksessa säädetään EU-tason yhdenmukaisista säännöistä, joilla pyritään luomaan kattava ja johdonmukainen menettely viralliselle valvonnalle. Valvonta-asetusta tulee sen 1 artiklan f) kohdan mukaan soveltaa viralliseen valvontaan, jota suoritetaan, unionin tasolla tai jäsenvaltioissa unionin lainsäädännön soveltamiseksi vahvistettujen eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten noudattamisen todentamiseksi. Virallisella valvonnalla tarkoitetaan toimivaltaisten viranomaisten tai toimeksiannon saaneiden elinten tai luonnollisten henkilöiden, joiden suoritettavaksi tiettyjä viralliseen valvontaan kuuluvia tehtäviä on siirretty, valvonta-asetuksen mukaisesti suorittamia toimia, joilla todennetaan, että toimijat noudattavat valvonta-asetusta ja 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja sääntöjä ja eläimet tai tavarat ovat 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa säännöissä vahvistettujen vaatimusten mukaiset, myös virallisen todistuksen tai virallisen varmennuksen myöntämistä varten.

Lain voimaantulon jälkeen on noussut esiin tarve selkeyttää valvonta-asetuksen ja eläinten hyvinvointilain keskinäistä suhdetta. Tarve selkeyttämiselle nousi esiin komission 13—17.5.2024 Suomeen toteuttaman kalojen hyvinvointia koskevan tiedonhankintakäynnin yhteydessä. Valvonta-asetuksen 9 artikla edellyttää säännöllisesti, riskiperusteisesti ja sopivalla tiheydellä tehtävää valvontaa, joka on Suomessa toteutettu pääosin eläinlajikohtaisin

otantatarkastuksiin. Kalanviljelylaitokset eivät kuitenkaan kuulu otantatarkastuksiin, joten tarve selkeyttää valvonta-asetuksen ja eläinten hyvinvointilain keskinäistä suhdetta nousi esille juuri niihin keskittyneen tiedonhankintakäynnin yhteydessä. Valvonta-asetuksen tarkoittama virallinen valvonta ei nykyisen eläinten hyvinvointilain mukaan edellytä epäilyä eläinten hyvinvointisäädösten rikkomisesta. Oikeustilan selventämiseksi ja yhtenäisen tulkinnan varmentamiseksi on tarpeen siirtää eläinten hyvinvointilain 78 §:n 1 momentin viittaus valvonta-asetukseen omaksi momentikseen, jotta on selvää, että valvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvaan tarkastukseen ei tarvita epäilyä.

Lain 114 §:n 2 momentin valtuutussäännöstä on tarpeen tarkentaa. Momentin perusteella maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä. Valtuutussäännöksessä ei kuitenkaan mainita, että maksujen suuruudesta säädettäisiin tai voitaisiin säätää. Asetuksenantovaltuutta on tarpeen tarkentaa kattamaan myös maksujen suuruus menettelyn lisäksi, jotta se on yhdenmukainen muiden vastaavien säädösten kanssa.

Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:n mukaan valtio maksaa kunnille korvauksen kunnaneläinlääkäreiden suorittamasta eläinten hyvinvoinnin valvonnasta. Esityksen valmistelun yhteydessä on kuntien aloitteesta selvitetty valtion mahdollisuutta korvata myös kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavien viranhaltijoiden suorittamaa eläinten hyvinvoinnin valvontaa kunnille. Kustannusten arvioitun nousun vuoksi terveystarkastajien työn korvaamista ei ehdoteta sisällytettävän esitykseen.

Esityksessä esitetään kuitenkin lisättäväksi eläinten hyvinvointilain 114 §:ään maininta, jonka mukaan kunta perii hyväksymänsä taksan mukaisen maksun kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain noudattamisen valvonnasta. Terveysuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan suoritteista perittävien maksujen suuruus vastaisi enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia.

2.2 Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta

Eläinten hyvinvointilain uudistamisen yhtenä keskeisenä tavoitteena oli eläinjalostusta koskevan säännöksen selkeyttäminen ja tarkentaminen siten, että eläinjalostusta ohjattaisiin yhä enemmän eläinten hyvinvointia huomioon ottavaan suuntaan. Eläinten hyvinvointilain 25 §:n mukaan eläintä ei saisi käyttää jalostukseen, jos käytettävä jalostusyhdistelmä aiheuttaisi todennäköisesti jälkeläisille sellaisia sairauksia tai muita ominaisuuksia, joista aiheutuu merkittävää haittaa tämän hyvinvoinnille. Eläintä ei liioin saisi käyttää jalostukseen, jos se ei perinnöllisen ominaisuuden tai sairauden vuoksi kykene lisääntymään luonnollisella tavalla. Jalostusta koskevien säännösten valvonnan tehostamiseksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:ään lisättiin uusi 3 momentti, jonka mukaan eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä ilmoittamaan viipymättä eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle koirilla ja kissoilla diagnosoimistaan eläimen jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista sekä mainitun viranomaisen pyynnöstä antamaan asiaa koskevat välttämättömät lisätiedot. Ilmoitus tulee tehdä käyttämällä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021) tarkoitettua eläinrekisteriä varten olevaa tietojärjestelmää. Tarkemmat säännökset ilmoitettavista vioista ja sairauksista on tarkoitus antaa eläinten hyvinvointilain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella, jäljempänä jalostusasetus.

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettuun lakiin lisätty ilmoitusvelvollisuus tuli koirien osalta voimaan 1.1.2024. Kissojen osalta velvollisuus tulee voimaan 1.1.2027. Käytännössä ilmoitusvelvollisuus voidaan kuitenkin toteuttaa vasta silloin, kun jalostusasetuksella on

säädetty ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevista vioista ja sairauksista. Jalostusasetuksen valmistelu on viivästynyt ja tämän hetkisen arvion mukaan asetus voisi tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2025 aikana. Lisäksi eläinrekisterin, jonne ilmoitukset tehdään, on oltava toiminnassa ja rekisterissä on oltava tekniset valmiudet ilmoitusten tallentamiseen. Koirien osalta Ruokaviraston koirarekisteri on ollut toiminnassa vuoden 2023 keväästä. Jalostusasetuksen puuttuessa, rekisteriin ei ole voitu tehdä teknistä toteutusta ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevista vioista ja sairauksista tehtävien ilmoitusten tallentamiseen. Ilmoitusten tallentaminen koirarekisteriin edellyttää lisäksi rekisterin päivittämistä. Koirarekisterin päivitys aiheuttaa myös huomattavia kustannuksia, joita ei ole mahdollista kattaa Ruokaviraston nykyisistä toimintamenoista.

Kissojen osalta kissarekisterin käyttöönoton ajankohta on vielä epäselvä. Siihen vaikuttaa muun muassa valmisteilla olevassa koira- ja kissa-asetuksessa rekistereille säädettävät sisältövaatimukset ja toiminallisuuteen liittyvät vaatimukset sekä siirtymäaika kansallisten rekistereiden käyttöönotolle. Maa- ja metsätalousvaliokunta on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että ennen koira- ja kissa-asetuksessa edellytettävän kissarekisterin käyttöönottoa tulee varata riittävästi aikaa käyttöönottoon liittyvien käytännön ongelmien selvittämiseen ja ennaltaehkäisyyn. Lisäksi valiokunta on katsonut, että toteutettaessa asetuksesta aiheutuvia muutoksia kansallisiin rekistereihin on tärkeää ottaa huomioon mahdollisuudet samalla parantaa kansallisten rekistereiden yleistä toimivuutta. (MmVL 1/2024 vp).

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on selkeyttää vallitsevaa oikeustilaa. Lisäksi esityksen tavoitteena on selkeyttää valtion ja kuntien välistä vastuujakoa vahingonkorvaustilanteissa. Esityksen tavoitteena on myös huomioida eläinten hyvinvointilain hyväksymisen jälkeen Euroopan unionin lainsäädäntöön ehdotettujen muutosten aiheuttamat kehitystarpeet.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinten hyvinvointilakia ja eläinlääkärimäärityksen harjoittamisesta annetun lain 12 §:ää.

Eläinten hyvinvointilakiin ehdotetaan lisättäväksi valtion vahingonkorvausta koskeva 118 a §. Pykälä olisi tarpeen kunnan ja valtion vahingonkorvausvastuun selkeyttämiseksi tilanteissa, jossa kunnan palveluksessa oleva kunnaneläinlääkäri tai kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija aiheuttaa vahinkoa valvoessaan eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista. Tällöin vahingonkorvausvastuu olisi kunnan sijaan valtiolla.

Laissa tarkennettaisiin myös 5 §:n pysyvän eläinnäyttelyn määritelmää luonnonvaraisten eläinten ja toisaalta luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten osalta. Muutos on tarpeen lain selkeyttämiseksi.

Lain 78 §:n 3 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi viittaus valvonta-asetukseen. Valvonta-asetuksen tarkoittama virallinen valvonta ei nykyisen lain mukaan edellytä epäilyä eläinten hyvinvointisäädösten rikkomisesta. Lisäämällä 78 §:n uusi 3 momentti oikeustilaa selkeytetään.

Lain 114 §:ää muutettaisiin. Pykälän 2 momentin valtuutussäännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi, jotta se kattaa maksujen suuruuden ja vastaa mitä kunnaneläinlääkäriin suoritteista on säädetty muualla. Valtuutussäännöksen tarkentaminen ja yhdenmukaistaminen

muiden vastaavien säädösten kanssa on tarpeen lain selkeyttämiseksi. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, joka mahdollistaisi sen, että kunta määrää ja perii hyväksymänsä taksan mukaisen maksun kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain noudattamisen valvonnasta. Maksujen suuruus vastaisi enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia.

Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n 3 momentin soveltaminen on osin sidoksissa koira- ja kissa-asetuksen valmisteluun, joka on osa laajempaa EU:n eläinten hyvinvointilainsäädännön uudistushanketta.

Nykymuotoisen 12 §:n 3 momentin soveltaminen vaatisi lisäksi jalostusasetuksen sekä eläinrekisterin, jolla on tekniset valmiudet ilmoitusten tallentamiseen. Molempien soveltamisen edellytysten puuttuessa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:ää. Lain 12 §:n 3 ja 4 momenttien osalta säädettäisiin lisäksi erillinen siirtymäsäännös. Siirtymäsäännöksen mukaan lain 12 §:n 3 momenttia sovellettaisiin 1.1.2028 ja 4 momenttia tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Siirtymäsäännös on tarpeen, koska koira- ja kissa -asetuksen etenemistä ja aikataulua on hyvin vaikeaa arvioida. Asetusehdotuksen etenemiseen vaikuttaa keskeisesti vuoden 2024 kesäkuussa valitun uuden Euroopan parlamentin ja sen jälkeen valittavan uuden komission työohjelma ja sen aikataulutus.

Siirtymäsäännöksellä varmistetaan, että koira- ja kissa-asetuksessa edellytettävän kissarekisterin käyttöönoton yhteydessä varataan riittävästi aikaa käyttöönottoon liittyvien käytännön ongelmien selvittämiseen ja ennaltaehkäisyyn.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia valtiontalouteen. Esitys ei vaikuttaisi eläinlääkäripalvelujen tai muiden ympäristöterveydenhuollon tehtävien järjestämisestä kunnille maksettaviin valtionosuuksiin. Valtion vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan säännöksen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä lisäkustannuksia.

Arvio perustuu siihen, että valtio korvasi vuoteen 2023 saakka kunnaneläinlääkäriin valvontatehtävää hoitaessaan aiheuttamat vahingot kumotun eläinsuojeluin 61 §:n nojalla. Kumottuun eläinsuojelulakiin perustuvista vahingonkorvausvaatimuksista, joiden pääasiallinen peruste on ollut eläinten hyvinvoinnin valvonnassa kunnan valvontaeläinlääkäriin tekemät toimet, ei ole saatavilla virallisia tilastoja, koska valtiokonttorin korvausjärjestelmässä kunnaneläinlääkärit on jaoteltu kategoriaan ”muut viranomaiset”. Valtionkonttorin arvion mukaan kunnaneläinlääkäriin toimintaan perustuvia vahingonkorvausasioita on tullut kumotun eläinsuojelulain aikana vireille 0-3 kappaletta vuodessa. Korvauksia on maksettu vain vähäisiä määriä. Mahdolliset vahingonkorvaukset on maksettu valtion talousarvion momentilta 28.50.50 (Vahingonkorvaukset). Ehdotuksen mukaan mahdolliset vahingonkorvaukset maksettaisiin myös kyseiseltä momentilta. Momentille on myönnetty 39 590 000 euroa arviomäärärahaa vuonna 2024. Ehdotettu muutos vastaisi soveltuvin osin kumotun eläinsuojelulain mukaista asiantilaa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä arvioidaan olevan oikeustilaa selventävä vaikutus. Valvonta-asetuksen nimenomainen maininta eläinten hyvinvointilain 78 §:n 3 momentissa selventää oikeustilaa.

Esityksessä ehdotetut muutokset parantaisivat eläinten hyvinvointilain mukaisten valvontaviranomaisten toimintaedellytyksiä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esityksessä esitetyn vaihtoehdon, jossa kunnat perivät hyväksymänsä taksan mukaisen maksun terveydensuojeluvalvontaa hoitavien viranhaltijoiden suorittamasta eläinten hyvinvoinnin valvonnasta säättämisen sijasta mahdollinen vaihtoehto olisi se, että valtio korvaisi terveydensuojeluvalvontaa hoitavien viranhaltijoiden suorittaman eläinten hyvinvoinnin valvonnan, kuten se korvaa kunnan eläinlääkärin suorittaman valvonnan eläinlääkintähuoltolain 23 §:n perusteella. Esityksen valmistelun yhteydessä on kuntien aloitteesta selvitetty tätä vaihtoehtoa.

Selvitys toteutettiin 2.2.2024 lähetetyllä Webropol-kyselyllä kuntien ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueille. Vastausten perusteella 56% yhteistoiminta-alueista käyttäisi terveydensuojeluvalvontaa hoitavia viranhaltijoita eläinten hyvinvoinnin valvonnassa valtion korvatussa kustannukset. Tästä aiheutuisi valtiolle vuosittain arviolta 240 000 euron lisäkustannukset. Kustannusten arvioidun nousun vuoksi terveydensuojeluvalvontaa hoitavien viranhaltijoiden työn korvaamista ei päädytty sisällyttämään esitykseen.

Mahdollista olisi myös eläinten hyvinvointilain ja eläinlääkärimääräyksen harjoittamisesta annetun lain säilyttäminen nykymuotoisena. Lakien säilyttäminen nykymuotoisena ei kuitenkaan edistäisi esityksen tavoitteita. Esitys on tarpeen vallitsevan oikeustilan selkeyttämiseksi ja eläinten hyvinvointilain hyväksymisen jälkeen Euroopan unionin lainsäädäntöön ehdotettujen muutosten aiheuttamien kehitystarpeiden huomioimiseksi.

6 Lausuntopalaute

Esitys oli lausunnolla 15.8-12.9.2024. Esitykseen tuli kaikkiaan 12 lausuntoa. Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, Ruokavirasto, aluehallintovirastot, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf, Kuntaliitto, SEY Suomen eläinsuojelu ry, Animalia ry, Suomen Valvontaeläinlääkäriliitto ry, Suomen Eläinlääkäriliitto ry ja Suomen Koirankasvattajat ry. Lisäksi Luonnonvarakeskus ilmoitti, että sillä ei ole lausuttavaa.

Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että esityksen perusteluja olisi tarpeen täsmentää. Erityisesti 78, 114 ja 118 a §:n perusteluja toivottiin täsmennettävän. Kyseisten pykälien perusteluja on laajennettu ja sisältöä täsmennetty lausuntokierroksella saadun palautteen perusteella. Lisäksi esitykseen on lisätty vaihtoehtoiset toteuttamisvaihtoehdot kappale oikeusministeriön lausunnon perusteella.

Ruokaviraston lausunnossa tuotiin esiin viraston näkemys, jonka mukaan esityksellä ollaan muuttamassa Suomessa pitkään jatkunutta perusperiaatetta, jonka mukaan vasta epäily eläinsuojelusäännösten rikkomisesta antaa valvontaviranomaiselle oikeuden suorittaa eläinten hyvinvointia ja eläinsuojelullisia olosuhteita selvittävä tarkastus. Ruokaviraston mukaan tämä pitkään voimassa ollut perusperiaate ollaan nyt muuttamassa voimassa olevan EU:n valvonta-asetuksen mukaiseksi. Ruokavirasto kiinnitti myös huomiota siihen, että lisäystä on viraston mukaan esityksessä perusteltu hyvin suppeasti. Ruokavirasto toteaa lausunnossaan kuitenkin sen, että valvonta-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta. Valvonta-asetus ei jätä jäsenvaltioille harkintavalttaa säätää edellytyksistä tiukemmin.

Lausuntokierroksella saadun palautteen perusteella esityksen perusteluihin on lisätty selvitys valvonta-asetuksen soveltamisalasta. Viittaus valvonta-asetukseen 78 §:ssä on sijoitettu oikeusministeriön lausunnon perusteella uuteen 3 momenttiin. Viittauksen sijoittaminen omaksi momentikseen erottaa sen selkeämmin 78 §:n 1 momentista, jossa säädetään, että valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti. Ruokaviraston ehdotus, jonka mukaan 78 §:n 1 momentin pääsäännöstä luovuttaisiin kokonaan ja valvontaviranomaisella olisi aina oikeus tehdä tarkastus ilman epäilyä, on huomioitu. Ehdotusta ei kuitenkaan edistetä tässä esityksessä, koska ehdotus olisi muutos nykytilaan ja edellyttäisi uutta lausuntokierrosta.

Lausuntokierrokselle saadun palautteen perusteella 114 §:n 3 momentin sanamuotoa on muutettu. Pykälässä käytetään nyt termiä kunnan hyväksymä taksa. Pykälän perusteluita on lisäksi laajennettu. Suomen valvontaeläinlääkäriliiton lausunnossa tuotiin esille liiton näkemys, jonka mukaan eläinten hyvinvoinnin valvonnan tulisi olla ensisijaisesti eläinlääkärin pätevyyden saaneiden virkamiesten ja viranhaltijoiden vastuulla. Lausunnossa esitettiin huoli siitä, että kustannusten perimistä koskeva uudistus siirtäisi eläinsuojeluvalvontaa suuremmassa määrin muiden kuin eläinlääkärien tehtäväksi.

Useissa lausunnoissa nostettiin esille se, että ehdotus todennäköisesti synnyttäisi eri suuruisia taksoja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tarkastuksesta. Kuntakohtaiset erot taksojen määräytymisen ja suuruuden osalta voisivat olla merkittäviä. Aluehallintovirastojen lausunnossa nostettiin esille myös se, että kunnaneläinlääkärin tai valvontaeläinlääkärin ja terveystarkastajan tekemästä yhteiskäynnistä seuraisi kaksi erillistä laskua.

Lausuntokierroksella saadun palautteen perusteella 118 a §:n sanamuotoa on täsmennetty. Pykälän perusteluja on lisäksi laajennettu.

Eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n osalta SEY ja Animalia lausuiivat, että ilmoitusvelvollisuuden alkuperäisessä aikataulussa tulisi pitäytyä. Lausunnot on huomioitu ja 12 §:n perusteluja on täydennetty lausuntokierroksella saadun palautteen perusteella. Eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n soveltamisen ollessa yhteydessä valmisteilla olevaan koira- ja kissa-asetukseen lausuntokierroksella olleeseen pykäläehdotukseen ei kuitenkaan tehty muutoksia.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki eläinten hyvinvoinnista

5 §. Määritelmät. Lain 5 §:n 1 momentin 16-kohdasta ehdotetaan selkeytettävän. Voimassa olevassa laissa kohdassa määritellään pysyvä eläinnäyttely, jolla tarkoitetaan pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä yksinomaan tai pääasiassa muita kuin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä tai joissa näytteillä pidettävä luonnonvaraisten eläinten tai eläinlajien määrä on vähäinen, eivätkä ne kuulu luonnonsuojeluarvoltaan erityisen tärkeisiin eläinlajeihin. Määritelmä vastaa alkuosaltaan kumotun eläinsuojelulain (247/1996) 20 §:n 1 momentissa ollutta pysyvän eläinnäyttelyn määritelmää.

Eläinten hyvinvointilain 5 §:n 1 momentin 7-kohdassa määriteltiin uutena luonnonvarainen eläin. Määritelmän mukaan luonnonvaraisella eläimellä tarkoitetaan luonnonvaraiseen eläinlajeihin kuuluvaa eläintä, joka elää luonnossa. Näin ollen 1 momentin 16-kohdassa pysyvän eläinnäyttelyn määritelmässä on tarkoituksenmukaista käyttää luonnonvaraisten eläinten sijaan termiä luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvat eläimet, sillä eläinnäyttelyssä pidettävät eläimet

eivät elä luonnossa. Muutoksella selkeytetään pysyvän eläinnäyttelyn ja luonnonvaraisen eläimen määritelmiä siten, että ne ovat yhdenmukaiset.

78 §. Tarkastus- ja näytteenotto. Pykälän 1 momentissa on viittaus valvonta-asetuksen 9—15 artiklaan. Valvonta-asetuksen 9 artiklan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on suoritettava virallista valvontaa kaikkien toimijoiden osalta säännöllisesti, riskiperusteisesti ja sopivalla tiheydellä. Valvonta-asetuksessa ei ole kansallista liikkumavaraa ja se on suoraan sovellettavaa oikeutta, joten valvonta-asetuksen tarkoittama virallinen valvonta ei siis nykytilassa edellytä epäilyä eläinten hyvinvointisäädösten rikkomisesta. Viittausta valvonta-asetukseen on kuitenkin pidetty valvonnassa vaikeaselkoisena.

Pykälän 1 momentin viittaus valvonta-asetukseen siirrettäisiin 1 momentista uuteen 3 momenttiin oikeustilan selventämiseksi. Valvonta-asetusta tulee sen 1 artiklan f) alakohdan mukaan soveltaa viralliseen valvontaan, jota suoritetaan, unionin tasolla tai jäsenvaltioissa unionin lainsäädännön soveltamiseksi vahvistettujen eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten noudattamisen todentamiseksi. Virallisella valvonnalla tarkoitetaan toimivaltaisten viran-omaisten tai toimeksiannon saaneiden elinten tai luonnollisten henkilöiden, joiden suoritetta-vaksi tiettyjä viralliseen valvontaan kuuluvia tehtäviä on siirretty, valvonta-asetuksen mukaisesti suorittamia toimia, joilla todennetaan, että toimijat noudattavat valvonta-asetusta ja 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja sääntöjä ja eläimet tai tavarat ovat 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa säännöissä vahvistettujen vaatimusten mukaiset, myös virallisen todistuksen tai virallisen varmennuksen myöntämistä varten.

Valvonta-asetuksen nimenomaisen lisäyksen taustalla on lain voimaantulon jälkeen ilmennyt tarve oikeustilan selkeyttämiseksi. Valvonta-asetuksen 9 artiklan tarkoittama riskiperusteinen valvonta on Suomessa perinteisesti hoidettu otantatarkastuksin, joissa ei ole edellytetty epäilyä. Tarve täsmennykseen koskee siis erityisesti niitä eläinlajeja, joiden osalta ei tehdä otantatarkastuksia. Otantatarkastusten ulkopuolella ovat tällä hetkellä mm. viljeltyt kalat, kalkkunat ja tuotantokanit. Valvonta-asetuksessa ei ole kansallista liikkumavaraa, joten valvonta-asetuksen nimenomainen maininta uudessa 3 momentissa selkeyttää tilannetta valvonnan osalta.

Pykälän 2 momentti säilyisi ennallaan. Pykälän vanhat 3—5 momentit siirtyisivät 4—6 momenteiksi. Vanhan 3 momentin sisältö säilyisi ennallaan. Vanhojen 4—5 momenttien sanamuotoja on täsmennetty.

114 §. *Perittävät maksut.* Pykälän 1 momentti sisältää valtion viranomaisten suoritteista perittävien maksujen osalta viittauksen valvonta-asetukseen ja valtion maksuperustelakiin.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksut kunnaneläinlääkäreiden maksullisista suoritteista. Maksullisilla suoritteilla tarkoitetaan asiakasmaksuja, jotka peritään suoraan valtiolle. Pykälässä on viittaus valtion maksuperustelakiin, jossa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Momentissa on myös valtuutussäännös, jonka perusteella maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnalla on velvollisuus huolehtia eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin, eläintautilakiin (76/2021), eläimistä saatavista sivutuotteista annettuun lakiin (517/2015), eläinten kuljetuksesta annettuun lakiin (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annettuun lakiin (387/2014) sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annettuun lakiin (1069/2021) perustuvien kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoidon edellytysten

järjestämisestä. Kunnan tulee myös pitää yllä kunnaneläinlääkärin virkoja mainittuja virkatehtäviä varten. Kunnalla on oikeus saada valtiolta kunnalle aiheutuneisiin todellisiin kustannuksiin perustuva korvaus tehtävien hoidosta. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös maininta, että kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan suorittamasta virallisesta valvonnasta peritään maksuja valvonta-asetuksessa säädettyjen perusteiden mukaan. Valvonta-asetuksen 82 artiklassa säädetään maksujen laskentaperusteista.

Eläinlääkintähuoltolain 23 §:n mukaan valtion korvaus kattaa myös ne kunnaneläinlääkärin suorittamat tehtävät, jotka ovat toimijalle maksullisia. Korvauksesta ja sen laskutuksesta säädetään tarkemmin eläinlääkintähuollosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1031/2009) 3 §:ssä. Pykälän mukaan korvauksen perusteena on kustannusten ohella valvontatehtävään käytetty aika matkoihin käytetty aika mukaan lukien. Korvauksen perusteena oleviin todellisiin kustannuksiin lasketaan valvontatehtävään käytetyn työajan palkkakustannukset henkilösivukuluineen, valvontatehtävästä aiheutuvat välttämättömät matkakustannukset todellisina, valvontatehtävässä käytetyt aineet, tarvikkeet ja tavarat, valvontatehtävään liittyvien välttämättömien palvelujen ostot sekä osuutena yhteiskustannuksista viisi prosenttia palkkakustannusten yhteismäärästä.

Edellä mainittuun nähden on johdonmukaista, että mainittujen lakien mukaisista kunnaneläinlääkärin suoritteista peritään asiakasmaksut valtiolle. Maksujen perimistä ei ole katsottu voitavan säätää kunnan tehtäväksi myöskään sen vuoksi, että eläinlääkintähuoltolain mukaisesti eläinten hyvinvoinnin ja muiden mainittujen lakien mukainen valvonta ei, toisin kuin elintarvikelain valvonta, kuulu kunnan ja kunnallisten toimielimen kuten lautakunnan vastuulle.

Momentin nykyisessä muotoilussa ei nimenomaisesti mainita, että maa- ja metsätalousministeriön asetuksella olisi mahdollista säätää maksujen suuruudesta. Ehdotuksessa lisättäisiin momenttiin kohta, jonka mukaan kunnaneläinlääkärin suoritteista perittävien maksujen suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen soveltuvin osin, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Ehdotus vastaisi, mitä kunnaneläinlääkärin suoritteista on säädetty eläintautilain (76/2021) 96 §:ssä ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) 59 §:ssä. Ehdotuksessa poistettaisiin 2 momentista maininta kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavasta viranhaltijasta. Kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan laskutuksesta säädetäisiin jatkossa uudessa 3 momentissa.

Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 3 momentti. Ehdotuksen mukaan kunta perii taksan mukaisen maksun kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain noudattamisen valvonnasta. Maksujen suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia, jollei valvonta-asetuksesta muuta johdu.

Valvonta-asetuksen 82 artiklassa säädetään maksujen laskentaperusteista. Artikla koskee vain pakollisia maksuja. Valvonta-asetuksen 80 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat periä muitakin kuin 79 artiklassa tarkoitettuja maksuja kattaakseen virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista aiheutuvat kustannukset, paitsi jos se on kielletty 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sääntöjen kattamilla aloilla sovellettavien säännösten nojalla.

Maininta siitä, että maksujen suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia on perusteltu, jotta kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan suoritteista perittävät maksut vastaavat perusteiltaan kunnaneläinlääkärin suoritteista perittäviä maksuja. Kunnaneläinlääkärin suoritteista perittävien maksujen suuruutta määrittää valvonta-asetuksen

lisäksi valtion maksuperustelaki ja näin ollen kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan suoritteista perittävien maksujen tulisi myös olla omakustannehintoisia.

Pykälän nykyinen 3 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 4 momentiksi. Momentin sisältö säilyisi ennallaan.

118 a §. Vahingonkorvaus. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi vahingonkorvausta koskeva pykälä. Ehdotettu muutos selkeyttäisi vahingonkorvausvastuuta tilanteessa, jossa kunnan virkamies tekee eläinten hyvinvoinnin valvontaa.

Vahingonkorvausvastuusta eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvonnassa aiheutuneesta vahingosta noudatettaisiin vahingonkorvauslain säännöksiä. Vahingosta, jonka kunnaneläinlääkäri tai kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija on aiheuttanut valvoessaan eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista, vastaa kuitenkin kunnan sijaan valtio. Eläinten hyvinvoinnin valvonnassa kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija rinnastuisi vahingonkorvausoikeudellisesti valtion virkamieheen. Vahingonkorvausvastuun siirtäminen kokonaan valtiolle olisi siis perusteltua, koska eläinten hyvinvoinnin valvonta ei kuulu kunnan tehtäviin.

Ehdotetun pykälän alussa olisi viittaus vahingonkorvauslakiin. Pykälän mukaan valtio olisi kunnan sijaan vastuussa vahingosta, jonka kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan olisi aiheuttanut valvoessaan eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista. Mitä eläinten hyvinvointisäädöksillä tarkoitetaan, on määritelty eläinten hyvinvointilain 5 §:ssä. Ehdotetun pykälän tulisi lisäksi maininta, jonka mukaan valtioon sovellettaisiin, mitä vahingonkorvauslain 3 luvussa säädetään kunnan korvausvastuusta kunnan viranhaltijan aiheuttamasta vahingosta ja mitä vahingonkorvauslain 4 luvun 3 §:ssä ja 6 luvun 2 §:ssä säädetään 3 luvun mukaan vastuussa olevasta. Viittaukset vahingonkorvauslain 4 ja 6 lukuun koskisivat valtion ja kunnan viranhaltijan keskinäistä suhdetta. Viittauksen myötä valtio tulisi myös tässä suhteessa kunnan tilalle mainittujen kohtien mukaisissa vahingonkorvaustilanteissa. Pykälässä käytettäisiin termiä viranhaltija vahingonkorvauslaissa käytetyn virkamies termin sijaan, jotta pykälä olisi yhdenmukainen eläinten hyvinvoinnista annetun lain muiden pykälien kanssa.

7.2 Laki eläinlääkäriammattin harjoittamisesta

12 §. Ilmoitus- ja tietojenantovelvollisuus. Pykälän 1 ja 2 momentit säilyisivät ennallaan. Pykälän 3 momentissa säädetään eläinlääkäriammattin harjoittajille velvollisuus salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittaa eläinten hyvinvointilaissa tarkoitetulle valvontaviranomaiselle koirilla ja kissoilla diagnosoimistaan jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista. Viranomaisen pyynnöstä eläinlääkäriammattin harjoittajan tulee myös salassapitosäännösten estämättä antaa asiaa koskevat välttämättömät lisätiedot. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista vioista ja sairauksista on tarkoitus säätää kansallisella jalostusasetuksella.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentti jaetaan kahteen momenttiin, joista ensimmäisessä säädettäisiin koiria koskevasta ilmoitusmenettelystä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan 3 momentissa säädettyä sovellettaisiin myös kissan jalostuskäyttöä rajoittaviin vikoihin ja sairauksiin. Nykyisen 3 momentin jakaminen kahteen erilliseen momenttiin on perusteltua siirtymäsäännöksen täsmentämiseksi. Momentin jakaminen kahteen mahdollistaisi uuden 3 momentin voimaantulon koirien osalta 1.1.2025 ja 3 momentin soveltamisen aloittamisen 1.1.2028.

Kissan jalostuskäyttöä rajoittavia vikoja ja sairauksia koskevan uuden 4 momentin osalta olisi perusteltua säätää erillinen voimaantulosäännös. Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan 4 momentin voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Voimaantulosta säätäminen valtioneuvoston asetuksella edellyttää perustuslain 79 §:n 3 momentin mukaan erityistä syytä. Erityisenä syynä on perustuslakivaliokunnan käytännössä pidetty muun muassa sitä, että lainsäädäntö on sidoksissa Euroopan yhteisön oikeuteen. Ehdotetun 4 momentin soveltaminen on sidoksissa koira- ja kissa-asetuksen valmisteluun, joka on osa laajempaa EU:n eläinten hyvinvointilainsäädännön uudistushanketta. Koira- ja kissa-asetuksessa on tarkoitus säätää jäsenvaltioille velvollisuus perustaa sekä koira- että kissarekisteri. Rekistereiden sisältövaatimuksista säädettäisiin täytäntöönpanosäädöksellä. Rekistereiden olisi oltava toiminnassa neljän vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta. Suomessa koirarekisteri otettiin käyttöön keväällä 2023. Kissarekisterin käyttöönoton ajankohta on vielä epäselvä. Kissarekisterin perustamiseen vaikuttaa muun muassa koira- ja kissa-asetuksen nojalla rekistereille säädettävät sisältövaatimukset ja toiminallisuuteen liittyvät vaatimukset sekä siirtymäaika kansallisten rekistereiden käyttöönotolle. Ehdotetussa 4 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuuden soveltaminen edellyttää kansallisen jalostusasetuksen lisäksi myös kissarekisterin olemassaoloa, sillä ilmoitukset tehdään kissarekisteriin. Koska koira- ja kissa-asetusehdotuksen etenemistä ja aikataulua on tässä vaiheessa hyvin vaikeaa arvioida, on perusteltua, että ehdotetun 4 momentin voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 5 momentiksi. Momentissa oleva viittaus 3 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viitaukseksi 3 ja 4 momenttiin. Momentin sisältö säilyisi muuten ennallaan.

Pykälän 5 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 6 momentiksi. Momentissa oleva viittaus 3 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi viitaukseksi 3 ja 4 momenttiin. Momentin sisältö säilyisi muuten ennallaan.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotuksessa tarkennettaisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksenantovaltuutta lisäämällä maininta kunnaneläinlääkäriin suoritteiden laskutuksessa perittävien maksujen suuruudesta eläinten hyvinvointilain 114 §:n 2 momenttiin. Ehdotus vastaisi, mitä kunnaneläinlääkäriin suoritteista on säädetty eläintautilaissa ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa. Tarkennus selkeyttäisi 114 §:n 2 momenttia ja yhtenäistäisi käytäntöä kunnaneläinlääkäriin suoritteista perittävien asiakasmaksujen osalta.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2025. Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n 4 momentti tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana. Lain 12 §:n 3 momenttia sovellettaisiin kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2028.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksestä aiheutuvat mahdolliset kustannukset hoidetaan valtiontalouden hyväksytyn kehityksen ja valtion talousarvioiden puitteissa. Esitys ei edellytä lisähenkilötyövuosia eikä muita lisäresursseja, vaan ne kohdennetaan nykyisistä resursseista.

11 Toimeenpano ja seuranta

Ehdotetun sääntelyn toimivuutta on tarkoitus seurata osana eläinten hyvinvointilain seurantaa. Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on erikseen todettu, että hallitus seuraa eläinten hyvinvointilain toteutumista sekä sen vaikutuksia eläinten hyvinvointiin.

12 Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

12.1 Kuntien itsehallinto

Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon tulee perustua asukkaiden itsehallintoon. Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan kunnallinen itsehallinto merkitsee erityisesti kuntalaisten oikeutta itse valitsemiinsa hallintoelimiin sekä kunnan oikeutta päättää itse taloudestaan (PeVL 14/1986 vp). Tavallisella lailla ei voida puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi (PeVL 31/1996 vp). Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut, että kuntien tehtävistä säädettyessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoritua velvoitteistaan (PeVL 16/2014 vp, s. 2/II ja siinä mainitut lausunnot).

Nyt ehdotettu muutos jättäisi kunnille harkintavaltaa sen arvioinnissa, minkä suuruisen taksan ne perivät kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan suorittamasta eläinten hyvinvointivalvonnasta. Kuntien harkintavaltaa rajoittaisi kuitenkin valvonta-asetuksen pakottavat säännökset. Ehdotus mahdollistaisi myös kunnille asiakasmaksujen perinnän, joka parantaisi kuntien tosiasiallisista edellytyksistä päättää itse taloudestaan. Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen esityksen ei katsota olevan ongelmallinen suhteessa perustuslain 121 §:ään.

12.2 Lain voimaantuloajankohdasta säättäminen

Esityksellä on liittymäkohta perustuslain 79 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan laista tulee käydä ilmi, milloin se tulee voimaan. Erityisestä syystä laissa voidaan säätää, että sen voimaantulosta säädetään asetuksella. Perustuslain 79 §:n 3 momentissa tarkoitettuna erityisenä syynä on perustuslakivaliokunnan käytännössä pidetty muun muassa sitä, että lainsäädäntö on sidoksissa Euroopan yhteisön oikeuteen (esimerkiksi PeVL 21/2007 vp, s. 2/II, PeVL 46/2006 vp, s. 4/I ja PeVL 41/2006 vp, s. 4/I, PeVL 5/2009 vp, s. 3/II). Valiokunta on kuitenkin painottanut, että vaikka lainsäädäntö olisi sidoksissa Euroopan yhteisön oikeuteen lain säännösten voimaantulon sitominen suoraan EU:n asetuksen täytäntöönpanosäännösten voimaantuloon ei täytä perustuslain 79 §:n 3 momentin vaatimuksia. Lain säännösten voimassaolon tulee käydä ilmi Suomen säädöskokoelmasta (esimerkiksi PeVL 24/2009 vp, s. 3—4.).

Ehdotuksen mukaan eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n 4 momentti tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana. Ehdotetun 4 momentin soveltaminen on sidoksissa koira- ja kissa-asetuksen valmisteluun, joka on osa laajempaa EU:n eläinten hyvinvointilainsäädännön uudistushanketta. Koira- ja kissa-asetuksessa on tarkoitus säätää jäsenvaltioille velvollisuus perustaa sekä koira- että kissarekisteri. Ehdotetussa 4 momentissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden soveltaminen edellyttää kansallisen jalostusasetuksen lisäksi myös kissarekisterin olemassaoloa, sillä ilmoitukset tehdään kissarekisteriin. Koska koira- ja kissa-asetusehdotuksen etenemistä ja aikataulua on tässä vaiheessa hyvin vaikeaa arvioida, on perusteltua, että ehdotetun 4 momentin voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lakiehdotuksen sisältämän voimaantulosäännöksen voidaan katsoa täyttävän erityisen syyn vaatimukset, koska lainsäädäntö on sidoksissa Euroopan yhteisön oikeuteen.

12.3 Asetuksenantovaltuudet ja lainsäädäntövallan siirtäminen

Esityksellä on liittymäkohta perustuslain 80 §:ään, joka koskee asetuksen antamista ja lainsäädäntövallan siirtämistä. Eläinten hyvinvointia koskevaan lakiehdotukseen sisältyy asetuksenantovaltuus. Valtioneuvosto ja ministeriö voivat perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Perustuslain 80 §:n johdosta asetuksenantovaltuuksiin on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (esimerkiksi PeVL 38/2013 vp). Valiokunta on painottanut, että lakiin otettava asetuksenantovaltuus on laadittava niin, että valtuuden sisältö selvästi ilmenee laista ja että se rajataan riittävän tarkasti (esimerkiksi PeVL 26/2017 vp).

Laki eläinten hyvinvoinnista on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 106/2022) ja maa- ja metsätalousvaliokunta on mietinnössään (MmVM 33/2022 vp) pitänyt laajoja asetuksenantovaltuuksia lähtökohtaisesti perusteltavina ja kannatettavina (MmVM 33/2022 vp s. 9). Nyt ehdotettu muutos ainoastaan täsmentäisi lain 114 §:ssä jo ollutta asetuksenantovaltuutta. Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen esityksen ei katsota olevan ongelmallinen suhteessa perustuslain 80 §:ään ja lakiehdotuksen sisältämän asetuksenantovaltuuden voidaan katsoa täyttävän lainsäädäntävallan siirtämisen edellyttämät vaatimukset.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa sääätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 5 §:n 1 momentin 16 kohta sekä
78 ja 114 § sekä
lisätään lakiin uusi 118 a § seuraavasti:

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

16) *pysyvällä eläinnäyttelyllä* pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä yksinomaan tai pääasiassa muita kuin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä tai jossa näytteillä pidettävä luonnonvaraisten eläinlajien tai luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten määrä on vähäinen eivätkä ne kuulu luonnonsuojeluarvoltaan erityisen tärkeisiin eläinlajeihin, ei kuitenkaan kotieläinpihaa;

78 §

Tarkastus ja näytteenotto

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti.

Ilman epäilyäkin valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus:

- 1) eläintarhassa;
- 2) pysyvässä eläinnäyttelyssä ja kotieläinpihassa;
- 3) sirkuksessa;
- 4) kiertävässä eläinnäyttelyssä;
- 5) eläinkilpailussa;
- 6) eläinnäyttelyssä ja siellä, missä eläimiä muutoin pidetään näytteillä yleisölle tai käytetään esityksissä tai näytöksissä;
- 7) siellä, missä luonnonvaraisia eläinlajeja tarhataan riistanhoidollisessa tai tuotannollisessa tarkoituksessa;
- 8) siellä, missä seura- ja harrastuseläimiä pidetään 60 §:ssä tarkoitetulla tavalla ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa;
- 9) siellä, missä luonnonvaraisia eläimiä hoidetaan 61 §:ssä tarkoitetulla tavalla;
- 10) siellä, missä harjoitetaan 67 §:ssä tarkoitettua eläinten lopetukseen liittyvää toimintaa;
- 11) rajanylityspaikalla, rajatarkastusasemalla, poistumispaikalla ja saapumispaikalla;
- 12) kaikissa teurastamoiden, riistan käsittelylaitosten ja niiden yhteydessä olevien laitosten sekä poroteurastamoiden ja niiden yhteydessä olevien laitosten eläintiloissa;
- 13) toiminnanharjoittajan pyynnöstä;

14) rikoslain (39/1889) 17 luvun 23 §:n nojalla määrätyn eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi.

Tarkastusta ja näytteenottoa koskevasta virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista säädetään valvonta-asetuksen 9—15 artiklassa.

Ruokavirasto voi määrätä aluehallintoviraston tekemään tarkastuksen tai tarkastuksia eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä. Aluehallintovirasto voi päättää vastaavista tarkastuksista myös omassa valvonnassaan tai määrätä virkaeläinlääkäriin tekemään tarkastuksia.

Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä tiloihin, joihin pääsemistä tarkastuksen tekeminen edellyttää, ja ottaa maksutta valvontaa varten tarvittavia näytteitä sekä tallentaa ääntä ja kuvaa. Hänellä on oikeus tarkastaa eläin, eläimen pitopaikka ja muut eläintenpitoon liittyvät tilat, eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet sekä eläintenpitoon liittyvät tiedot ja asiakirjat sekä muut valvonnan kannalta merkitykselliset seikat.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tarkastuksen saa tehdä ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä, että eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia eläinten hyvinvointisäädöksiä on olennaisella tai vakavalla tavalla rikottu tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tarkastuksen saa tehdä vain viranomainen.

15 Luku

Erinäiset säännökset

114 §

Perittävät maksut

Valtion viranomaisen tämän lain nojalla suorittamasta virallisesta valvonnasta peritään maksuja valvonta-asetuksessa ja valtion maksuperustelaissa säädettyjen perusteiden mukaan.

Aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja kunnaneläinlääkäriin suorittamasta Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain noudattamisen valvonnasta ja muista kunnaneläinlääkäriin suoritteista. Kunnaneläinlääkäriin suoritteista perittävien maksujen suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään myös kunnaneläinlääkäriin suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

Kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tämän lain nojalla suorittamasta virallisesta valvonnasta peritään maksuja valvonta-asetuksessa säädettyjen perusteiden mukaan. Kunta perii hyväksymänsä taksan mukaisen maksun kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan suorittamasta eläinten hyvinvointisäädösten valvonnasta. Kunnan tulee määrätä maksut siten, että niiden suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia, jollei valvonta-asetuksesta muuta johdu.

Viranomaisen velvollisuudesta periä maksu säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuvista ylimääräisistä valvontatoimista säädetään valvonta-asetuksen 79 artiklan 2 kohdan c alakohdassa. Valvontaviranomainen perii maksun myös valvontatoimista, jotka koskevat tämän lain 50, 57, 58, 60 ja 61 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa todettuja puutteita tai epäkohtia, sekä maksun valvontatoimista, jotka koskevat muuta eläintenpitoa, jos muun eläintenpidon valvonnassa todetaan, että annettua määräystä tai kieltoa ei ole noudatettu.

118 a §

Vahingonkorvaus

Vahingonkorvausvastuusta eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvonnassa aiheutuneesta vahingosta säädetään vahingonkorvauslaissa. Vahingosta, jonka kunnaneläinlääkäri tai kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija on aiheuttanut valvoessaan eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista, vastaa kuitenkin kunnan sijaan valtio. Valtioon sovelletaan tällöin, mitä vahingonkorvauslain 3 luvussa säädetään kunnan korvausvastuusta kunnan viranhaltijan aiheuttamasta vahingosta ja mitä vahingonkorvauslain 4 luvun 3 §:ssä ja 6 luvun 2 §:ssä säädetään 3 luvun mukaan vastuussa olevasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 694/2023, seuraavasti:

12 §

Ilmoitus- ja tietojenantovelvollisuus

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä antamaan Ruokaviraston vaatimia, tässä laissa säädettyjen ja muiden eläinlääkintähuollon viranomaistehtävien kannalta tarpeellisia tilastotietoja hoitamistaan tautitapauksista sekä Ruokaviraston tai aluehallintoviraston vaatimia tautitapauksiin tai muutoin eläinlääkäriammattin harjoittamiseen liittyviä mainittujen viranomaistehtävien kannalta välttämättömiä selvityksiä ja selityksiä. Eläinlääkäriammattia harjoittava laillistettu eläinlääkäri on lisäksi velvollinen ilmoittamaan asuinpaikkansa ja osoitteensa sekä niiden muutokset Ruokavirastolle ja aluehallintovirastolle.

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on salassapitosäännösten estämättä velvollinen ilmoittamaan viipymättä kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle sellaisia ammattitoiminnassaan saamia tietoja, jotka ovat välttämättömiä eläintautilaissa (76/2021) tarkoitettujen luetteloitujen tautien, uusien tautien, muiden torjuttavien eläintautien ja valvottavien eläintautien leviämisen estämiseksi, sekä ilmoittamaan eläimestä, jonka hän ammattitoiminnassaan havaitsee tai epäilee tuodun Suomeen vastoin eläintautien vastustamiseen liittyviä tuontivaatimuksia. Eläinsuojelullisten syiden niin edellyttäessä eläinlääkäriammattin harjoittaja on salassapitosäännösten estämättä velvollinen viipymättä ilmoittamaan hoitamastaan tapauksesta tai hoidon yhteydessä eläintenpitopaikassa tekemistään havainnoista eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023) tarkoitetulle valvontaviranomaiselle ja antamaan tapauksen selvittämiseksi välttämättömät tiedot.

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä ilmoittamaan viipymättä eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitetulle valvontaviranomaiselle koirilla diagnosoimistaan eläimen jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista sekä mainitun viranomaisen pyynnöstä antamaan asiaa koskevat välttämättömät lisätiedot. Ilmoitus tulee tehdä käyttämällä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021) tarkoitettua eläinrekisteriä varten olevaa tietojärjestelmää.

Mitä 3 momentissa säädetään, koskee myös kissan jalostuskäyttöä rajoittavia vikoja ja sairauksia.

Ilmoitetut 3 ja 4 momentissa tarkoitetut tiedot ovat julkisia. Muiden tämän nojalla ilmoitettujen tietojen salassapitoperusteiden osalta sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:ää.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä vioista ja sairauksista, joista 3 ja 4 momentissa säädetty ilmoitus on tehtävä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisessä noudatettavasta menettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 12 §:n 4 momentti tulee kuitenkin voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lain 12 §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2028.

Helsingissä 10.10.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

1.

Laki

eläinten hyvinvoinnista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 5 §:n 1 momentin 16 kohta sekä
78 ja 114 § sekä
lisätään lakiin uusi 118 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

16) *pysyvällä eläinnäyttelyllä* pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä yksinomaan tai pääasiassa muita kuin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä tai jossa näytteillä pidettävä luonnonvaraisten eläinten tai eläinlajien määrä on vähäinen, eivätkä ne kuulu luonnonsuojeluarvoltaan erityisen tärkeisiin eläinlajeihin, ei kuitenkaan kotieläinpihaa;

16) *pysyvällä eläinnäyttelyllä* pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä yksinomaan tai pääasiassa muita kuin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä tai jossa näytteillä pidettävä *luonnonvaraisten eläinlajien tai luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten* määrä on vähäinen eivätkä ne kuulu luonnonsuojeluarvoltaan erityisen tärkeisiin eläinlajeihin, ei kuitenkaan kotieläinpihaa;

78 §

78 §

Tarkastus ja näytteenotto

Tarkastus ja näytteenotto

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti.

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti.

Ilman epäilyäkin valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus:

Ilman epäilyäkin valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus:

- 1) eläintarhassa;
- 2) pysyvässä eläinnäyttelyssä ja kotieläinpihassa;
- 3) sirkuksessa;
- 4) kiertävässä eläinnäyttelyssä;
- 5) eläinkilpailussa;

- 1) eläintarhassa;
- 2) pysyvässä eläinnäyttelyssä ja kotieläinpihassa;
- 3) sirkuksessa;
- 4) kiertävässä eläinnäyttelyssä;
- 5) eläinkilpailussa;

6) eläinnäyttelyssä ja siellä, missä eläimiä muutoin pidetään näytteillä yleisölle, käytetään esityksissä tai näytöksissä;

7) siellä missä luonnonvaraisia eläinlajeja tarhataan riistanhoidollisessa tai tuotannollisessa tarkoituksessa;

8) siellä, missä seura- ja harrastuseläimiä pidetään 60 §:ssä tarkoitettulla tavalla ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa;

9) siellä, missä luonnonvaraisia eläimiä hoidetaan 61 §:ssä tarkoitettulla tavalla;

10) siellä, missä harjoitetaan 67 §:ssä tarkoitettua eläinten lopetukseen liittyvää toimintaa;

11) rajanylityspaikalla, rajatarkastusasemalla, poistumispaikalla ja saapumispaikalla;

12) kaikissa teurastamoiden, riistan käsittelylaitosten ja niiden yhteydessä olevien laitosten sekä poroteurastamoiden ja niiden yhteydessä olevien laitosten eläintiloissa;

13) toiminnanharjoittajan pyynnöstä;

14) rikoslain (39/1889) 17 luvun 23 §:n nojalla määrätyn eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi.

Ruokavirasto voi määrätä aluehallintoviraston tekemään tarkastuksen tai tarkastuksia eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä. Aluehallintovirasto voi päättää vastaavista tarkastuksista myös omassa valvonnassaan tai määrätä virkaeläinlääkärin tekemään tarkastuksia.

Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä tiloihin, joita tarkastuksen tekeminen edellyttää, ja ottaa maksutta valvontaa varten tarvittavia näytteitä sekä tallentaa ääntä ja kuvaa. Hänellä on oikeus tarkastaa eläin, eläimen pitopaikka ja muut eläintenpitoon liittyvät tilat, eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet sekä eläintenpitoon liittyvät tiedot ja asiakirjat sekä

6) eläinnäyttelyssä ja siellä, missä eläimiä muutoin pidetään näytteillä yleisölle, käytetään esityksissä tai näytöksissä;

7) siellä missä luonnonvaraisia eläinlajeja tarhataan riistanhoidollisessa tai tuotannollisessa tarkoituksessa;

8) siellä, missä seura- ja harrastuseläimiä pidetään 60 §:ssä tarkoitettulla tavalla ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa;

9) siellä, missä luonnonvaraisia eläimiä hoidetaan 61 §:ssä tarkoitettulla tavalla;

10) siellä, missä harjoitetaan 67 §:ssä tarkoitettua eläinten lopetukseen liittyvää toimintaa;

11) rajanylityspaikalla, rajatarkastusasemalla, poistumispaikalla ja saapumispaikalla;

12) kaikissa teurastamoiden, riistan käsittelylaitosten ja niiden yhteydessä olevien laitosten sekä poroteurastamoiden ja niiden yhteydessä olevien laitosten eläintiloissa;

13) toiminnanharjoittajan pyynnöstä;

14) rikoslain (39/1889) 17 luvun 23 §:n nojalla määrätyn eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi.

Tarkastusta ja näytteenottoa koskevasta virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista säädetään valvonta-asetuksen 9–15 artiklassa.

Ruokavirasto voi määrätä aluehallintoviraston tekemään tarkastuksen tai tarkastuksia eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä. Aluehallintovirasto voi päättää vastaavista tarkastuksista myös omassa valvonnassaan tai määrätä virkaeläinlääkärin tekemään tarkastuksia.

Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä tiloihin, *tiloihin, joihin pääsemistä tarkastuksen tekeminen edellyttää,* ja ottaa maksutta valvontaa varten tarvittavia näytteitä sekä tallentaa ääntä ja kuvaa. Hänellä on oikeus tarkastaa eläin, eläimen pitopaikka ja muut eläintenpitoon liittyvät tilat, eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet sekä eläintenpitoon

muut valvonnan kannalta merkitykselliset seikat.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tarkastuksen saa tehdä ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä, että eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia eläinten hyvinvointisäädöksiä on olennaisella tai vakavalla tavalla rikottu tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tarkastuksen saa tehdä vain viranomainen.

114 §

Perittävät maksut

Valtion viranomaisen tämän lain nojalla suorittamasta virallisesta valvonnasta peritään maksuja valvonta-asetuksessa ja valtion maksuperustelaissa säädettyjen perusteiden mukaan.

Aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja kunnaneläinlääkäriin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain noudattamisen valvonnasta ja muista suoritteista. Suoritteiden maksullisuuden ja maksujen määrän perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään kunnaneläinlääkäriin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

liittyvät tiedot ja asiakirjat sekä muut valvonnan kannalta merkitykselliset seikat.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tarkastuksen saa tehdä ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä, että eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia eläinten hyvinvointisäädöksiä on olennaisella tai vakavalla tavalla rikottu tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tarkastuksen saa tehdä vain viranomainen.

114 §

Perittävät maksut

Valtion viranomaisen tämän lain nojalla suorittamasta virallisesta valvonnasta peritään maksuja valvonta-asetuksessa ja valtion maksuperustelaissa säädettyjen perusteiden mukaan.

Aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja kunnaneläinlääkäriin suorittamasta Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain noudattamisen valvonnasta ja muista kunnaneläinlääkäriin suoritteista. Kunnaneläinlääkäriin suoritteista perittävien maksujen suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuutta ja maksujen suuruutta koskevista yleisistä perusteista ja muista perusteista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään myös kunnaneläinlääkäriin suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

Kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tämän lain nojalla suorittamasta virallisesta valvonnasta peritään maksuja valvonta-asetuksessa säädettyjen perusteiden mukaan. Kunta perii hyväksymänsä taksan mukaisen maksun kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan suorittamasta eläinten hyvinvointisäädösten valvonnasta. Kunnan tulee määrätä maksut siten, että niiden

Viranomaisen velvollisuudesta periä maksu säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuvista ylimääräisistä valvontatoimista säädetään valvonta-asetuksen 79 artiklan 2 kohdan c alakohdassa. Valvontaviranomainen perii maksun myös valvontatoimista, jotka koskevat tämän lain 50, 57, 58, 60 ja 61 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa todettuja puutteita tai epäkohtia sekä maksun valvontatoimista, jotka koskevat muuta eläintenpitoa, jos muun eläintenpidon valvonnassa todetaan, että annettua määräystä tai kieltoa ei ole noudatettu.

suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia, jollei valvonta-asetuksesta muuta johdu.

Viranomaisen velvollisuudesta periä maksu säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuvista ylimääräisistä valvontatoimista säädetään valvonta-asetuksen 79 artiklan 2 kohdan c alakohdassa. Valvontaviranomainen perii maksun myös valvontatoimista, jotka koskevat tämän lain 50, 57, 58, 60 ja 61 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa todettuja puutteita tai epäkohtia, sekä maksun valvontatoimista, jotka koskevat muuta eläintenpitoa, jos muun eläintenpidon valvonnassa todetaan, että annettua määräystä tai kieltoa ei ole noudatettu.

118 a §

Vahingonkorvaus

Vahingonkorvausvastuusta eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvonnassa aiheutuneesta vahingosta säädetään vahingonkorvauslaissa. Vahingosta, jonka kunnaneläinlääkäri tai kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija on aiheuttanut valvoessaan eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista, vastaa kuitenkin kunnan sijaan valtio. Valtioon sovelletaan tällöin, mitä vahingonkorvauslain 3 luvussa säädetään kunnan korvausvastuusta kunnan viranhaltijan aiheuttamasta vahingosta ja mitä vahingonkorvauslain 4 luvun 3 §:ssä ja 6 luvun 2 §:ssä säädetään 3 luvun mukaan vastuussa olevasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

2.

Laki

eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 694/2023, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Ilmoitus- ja tietojenantovelvollisuus

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen salassapitosäynnösten estämättä antamaan Ruokaviraston vaatimia, tässä laissa säädettyjen ja muiden eläinlääkintähuollon viranomaistehtävien kannalta tarpeellisia tilastotietoja hoitamistaan tautitapauksista sekä Ruokaviraston tai aluehallintoviraston vaatimia tautitapauksiin tai muutoin eläinlääkäri-ammattin harjoittamiseen liittyviä mainittujen viranomaistehtävien kannalta välttämättömiä selvityksiä ja selityksiä. Eläinlääkäriammattia harjoittava laillistettu eläinlääkäri on lisäksi velvollinen ilmoittamaan asuinpaikkansa ja osoitteensa sekä niiden muutokset Ruokavirastolle ja aluehallintovirastolle.

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on salassapitosäynnösten estämättä velvollinen ilmoittamaan viipymättä kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle sellaisia ammattitoiminnassaan saamia tietoja, jotka ovat välttämättömiä eläintautilaissa (76/2021) tarkoitettujen luetteloitujen tautien, uusien tautien, muiden torjuttavien eläintautien ja valvottavien eläintautien leviämisen estämiseksi, sekä ilmoittamaan eläimestä, jonka hän ammattitoiminnassaan havaitsee tai epäilee tuodun Suomeen vastoin eläintautien vastustamiseen liittyviä tuontivaatimuksia. Eläinsuojelullisten syiden niin edellyttäessä eläinlääkäriammattin harjoittaja on salassapitosäynnösten estämättä velvollinen

12 §

Ilmoitus- ja tietojenantovelvollisuus

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen salassapitosäynnösten estämättä antamaan Ruokaviraston vaatimia, tässä laissa säädettyjen ja muiden eläinlääkintähuollon viranomaistehtävien kannalta tarpeellisia tilastotietoja hoitamistaan tautitapauksista sekä Ruokaviraston tai aluehallintoviraston vaatimia tautitapauksiin tai muutoin eläinlääkäri-ammattin harjoittamiseen liittyviä mainittujen viranomaistehtävien kannalta välttämättömiä selvityksiä ja selityksiä. Eläinlääkäriammattia harjoittava laillistettu eläinlääkäri on lisäksi velvollinen ilmoittamaan asuinpaikkansa ja osoitteensa sekä niiden muutokset Ruokavirastolle ja aluehallintovirastolle.

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on salassapitosäynnösten estämättä velvollinen ilmoittamaan viipymättä kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle sellaisia ammattitoiminnassaan saamia tietoja, jotka ovat välttämättömiä eläintautilaissa (76/2021) tarkoitettujen luetteloitujen tautien, uusien tautien, muiden torjuttavien eläintautien ja valvottavien eläintautien leviämisen estämiseksi, sekä ilmoittamaan eläimestä, jonka hän ammattitoiminnassaan havaitsee tai epäilee tuodun Suomeen vastoin eläintautien vastustamiseen liittyviä tuontivaatimuksia. Eläinsuojelullisten syiden niin edellyttäessä eläinlääkäriammattin harjoittaja on salassapitosäynnösten estämättä velvollinen

ilmoittamaan viipymättä hoitamastaan tapauksesta tai hoidon yhteydessä eläintenpitopaikassa tekemistään havainnoista eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle ja antamaan tapauksen selvittämiseksi välttämättömät tiedot.

Eläinlääkärimäntin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä ilmoittamaan viipymättä eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle koirilla ja kissoilla diagnosoimistaan eläimen jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista sekä mainitun viranomaisen pyynnöstä antamaan asiaa koskevat välttämättömät lisätiedot. Ilmoitus tulee tehdä käyttämällä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa tarkoitettua eläinrekisteriä varten olevaa tietojärjestelmää.

Ilmoitetut 3 momentissa tarkoitettut tiedot ovat julkisia. Muiden tämän nojalla ilmoitettujen tietojen salassapitoperusteiden osalta sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:ää.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä vioista ja sairauksista, joista 3 momentissa säädetty ilmoitus on tehtävä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisessä noudatettavasta menettelystä.

ilmoittamaan viipymättä hoitamastaan tapauksesta tai hoidon yhteydessä eläintenpitopaikassa tekemistään havainnoista eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle ja antamaan tapauksen selvittämiseksi välttämättömät tiedot.

Eläinlääkärimäntin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä ilmoittamaan viipymättä eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle koirilla diagnosoimistaan eläimen jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista sekä mainitun viranomaisen pyynnöstä antamaan asiaa koskevat välttämättömät lisätiedot. Ilmoitus tulee tehdä käyttämällä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa tarkoitettua eläinrekisteriä varten olevaa tietojärjestelmää.

Mitä 3 momentissa säädetään, koskee myös kissan jalostuskäyttöä rajoittavia vikoja ja sairauksia.

Ilmoitetut 3 ja 4 momentissa tarkoitettut tiedot ovat julkisia. Muiden tämän nojalla ilmoitettujen tietojen salassapitoperusteiden osalta sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:ää.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä vioista ja sairauksista, joista 3 ja 4 momentissa säädetty ilmoitus on tehtävä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisessä noudatettavasta menettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 12 §:n 4 momentti tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana. Lain 12 §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2028.